

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Сучасна світова історіографія вибірковий
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	доктор філософії 032 Історія та Археологія.
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2021-2022/ III-IV семестр / 2 курс
Викладач	Жиряков О.Ю.
Профайл викладача	http://geo.mdpu.org.ua/prirodnicho-geografichnij-fakultet/kafedra-istoriyi/sklad-kafedri-istoriyi/zhiryakov-oleksandr-yurijovich/
Контактний тел.	0987021041
E-mail:	velchevaug@ukr.net
Сторінка курсу в ЦОДТМДПУ ім. Б.Хмельни цького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=1496
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щочетверга, згідно графіку роботи кафедри ботаніки і садово-паркового господарства. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТМДПУ ім. Б.Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Навчальний курс «Сучасна світова історіографія» є невід'ємним складником системи підготовки викладачів історії за освітньо-кваліфікаційним рівнем «доктор філософії» і є вибірковою складником системи підготовки спеціалістів з історії та археології за третім ступенем вищої освіти «доктор філософії». Навчальна програма дисципліни передбачає формування і розвиток понять про процеси нагромадження та інтерпретації історичних знань, основні віхи розвитку сучасної світової історіографії.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасна світова історіографія» є підготовка історика-професіонала, що володіє сучасними методологічними засадами історичних досліджень, а також етапів та провідних тенденцій розвитку світової історіографії.

Завданнями курсу є засвоєння необхідних для майбутнього спеціаліста обсягу й рівня знань, щодо основних напрямів та шкіль історичних студій та їх здобутків.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі історії, археології та інших історичних дисциплін; володіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення самостійного наукового дослідження у сфері своєї професійно-наукової діяльності, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

2. Загальні компетентності:

ЗК 9. Здатність до роботи з джерельною базою дослідження.

3. Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК3. Знання роботи з різноманітними історичними та археологічними джерелами.

ФК5. Здатність професійного аналізу історичних та археологічних джерел;

ФК6. Здатність застосовувати на практиці принципи комплексного дослідження в історії, археології та в інших допоміжних історичних дисциплінах;

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 5. Знання теоретичних і практичних проблем сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю;

ПРН 7. Розуміння основних напрямків розвитку сучасної системи вищої освіти;

ПРН 11. Вміння здійснювати аналітичний підхід до дослідження різних галузей історичної науки та археології;

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	20	20	80

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання практичних занять та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольно-модульні завдання

7. СТРУКТУРА КУРСУ

7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Термін виконання
БЛОК 1. Предмет історіографічних студій. Розвиток світової історичної думки.					
2	Тема 1. Об'єкт і предмет історіографії.	Лекція – 2 год.	1-5	Лекція 1.Об'єкт і предмет історіографії.	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

32	Тема 2. Головні етапи розвитку історичної думки до середини XX ст.	Семінарське заняття – 4 год. Самостійна робота – 28 год.	1-5	<p>Семінарське заняття 1. Розвиток історіографії від античності до класичного історизму. Семінарське заняття 2. Доба модерну в історіографії.</p> <p>Самостійна робота 1. Історії Геродота і Фулідіда. Загальне та особливе. Самостійна робота 2. Модель універсальної історії Полібія. Самостійна робота 3. Парадигма теологічної історії. Самостійна робота 4. Гуманістична історіографія. Самостійна робота 5. Історіографії Просвітництва. Самостійна робота 6. Романтичний канон історіописання. Самостійна робота 7. Підхід М. Вебера та його вплив на історичну науку. Самостійна робота 8. Підхід К.Лампрехта та «спір про метод».</p>	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
14	Тема 3. Історична наука у другій половині XX -на початку XXI століття	Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 12 год.	1-5	<p>Семінарське заняття 3. Історична думка у другій половині XX - на початку XXI століття</p> <p>Самостійна робота 9. Постмодерністський викликта історична думка. Самостійна робота 10. Проблема історичного синтезу. Самостійна робота 11. Міжнародне співробітництво істориків.</p>	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

БЛОК 2.**Основні риси розвитку історичних студій в країнах Європи та Америки.**

10	Тема 4. Французька історіографія.	Лекція – 4 год. Семінарськезаняття – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1-5	Лекція 2. Еволюція Школи «Анналів». Лекція 3. Основні напрями французької історіографії. Семінарське заняття 4 Проблеми національної історії у французькій історіографії. Самостійна робота 12. Організаційні підстави історичної науки у Франції.	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
10	Тема 5. Історична наука у Великій Британії.	Лекція – 4 год. Семінарськезаняття – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1-5	Лекція 4. Традиції та новації в історичній науці. Лекція 5. Основні напрями британської історіографії. Семінарське заняття 5. Проблеми національної історії у англійській історіографії. Самостійна робота 13. Організаційні підстави історичної науки у Британії.	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 6. Історична наука у ФРН	Лекція – 2 год. Семінарськезаняття – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1-5	Лекція 6. Німецька історіографія. Семінарське заняття 6. Проблеми національної історії у німецькій історіографії. Самостійна робота 14. Організаційні підстави історичної науки у ФРН.	впродовж другого навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 7. Італійська історіографія.	Лекція – 2 год. Семінарськезаняття – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1-5	Лекція 7. Італійська історіографія. Семінарське заняття 7. Проблеми національної історії у італійській історіографії. Самостійна робота 15. Організаційні підстави історичної науки у Італії.	впродовж другого навчального семестру (перший періодичний контроль)

6	Тема 8. Історичні дослідження в США	Лекція – 6 год.	1-5	Лекція 8. Американська історіографія. Лекція 9. Основні напрями американської історіографії. Лекція 10. Проблеми національної історії у американській історіографії.	впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
---	-------------------------------------	-----------------	-----	--	---

БЛОК 3.

Основні риси розвитку історичних студій в посткомуністичних країнах

6	Тема 9. Розвиток польської історіографії	Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1-5	Семінарське заняття 8. Історична наука у Польщі. Самостійна робота 16. Від ідеологічного диктату до свободи наукової творчості в посткомуністичних країнах.	впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
6	Тема 10. Чеська історіографія	Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1-5	Семінарське заняття 9. Історична наука у Чехії. Самостійна робота 17. Проблеми середньовічної та ранньомодерної історії Чехії.	впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)

БЛОК 4.

Основні риси розвитку історичних студій в країнах Азії та Африки.

2	Тема 11. Історична наука КНР.	Практичне заняття – 2 год.	1-5	Семінарське заняття 10. Історична наука Китайської Народної Республіки.	впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 12. Історична наука та історичні знання в Японії.	Самостійна робота – 8 год.	1-5	Самостійна робота 18. Загальні риси становлення японської історіографії. Самостійна робота 19. Основні напрями історичних досліджень японської історіографії.	впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)

8	Тема 13. Деякі особливості формування історичних знань на Африканському континенті.	Самостійна робота – 8 год.	1-5	Самостійна робота 20. Зародження та етапи розвитку історичних знань на Африканському континенті. Самостійна робота 21. Історіографія країн Африки в другій половині ХХ ст.	впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
---	---	----------------------------	-----	---	---

7. 2СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Тема 1. Об'єкт і предмет історіографії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Багатозначність поняття «історіографія». 2. Об'єкт і предмет історіографії.. 3. Методологічні аспекти.
Тема 4. Французька історіографія. (Частина 1).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суспільно-політичний розвиток Франції та його вплив на історичну науку. 2. Друга хвиля Школи «Анналів». 3. Третя хвиля Школи «Анналів».
Тема 4. Французька історіографія. (Частина2).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна і соціальна історія. 2. «Нова історія міжнародних відносин».
Тема 5. Історична наука у Великій Британії.(Частина 1).	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Дослідження історії» А. Дж.Тойнбі. 2. Антиісторицизм. К. Поппер, І. Берлін. 3. Рух за «оновлення" історії»..
Тема 5. Історична наука у Великій Британії. (Частина 2).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна історія. 2. Культурно-антропологічна історія..
Тема 6. Історична наука у ФРН.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи і напрями історичних досліджень. 2. Соціальна історія. 3. Культурно-антропологічна історія.
Тема 7. Італійська історіографія.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія «абсолютного історизму». 2. Католицька історіографія.

	<ul style="list-style-type: none"> 3. Марксистська історіографія. 4. Розробка «мікроісторії».
Тема 8. Історичні дослідження в США. (Частина 1).	<ul style="list-style-type: none"> 1. Основні етапи та напрями розвитку історіографії. 2. Організація історичної науки
Тема 8. Історичні дослідження в США. (Частина2).	<ul style="list-style-type: none"> 1. «Нова історична наука». 2. «Культурний поворот» в історіографії.
Тема 8. Історичні дослідження в США. (Частина3).	<ul style="list-style-type: none"> 1. Історіографія американських революцій. 2. Історія зовнішньої політики

7.3 СХЕМА КУРСУ (СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ)

Тема семінарського заняття	Зміст практичного заняття
Тема 2. Головні етапи розвитку історичної думки до середини ХХ ст. (Частина 1).	<ul style="list-style-type: none"> 1. Зародження та розвиток античної історіографії. 2. Позитивістська модель історіописання. 3. Марксистська модель історіописання.
Тема 2. Головні етапи розвитку історичної думки до середини ХХ ст..(Частина2).	<ul style="list-style-type: none"> 1. Криза кінця ХІХ- початку ХХ ст. в історіографії. 2. Нові філософсько-історичні конструкції історіописання («абсолютний історизм» Б. Кроче, «морфологія історії» О.Шпенглера, «історія цивілізацій» А. Дж. Тойнбі, теологічна історія П. Тейяра де Шардена). 3. Неокантіантська течія та її вплив на історичну науку.
Тема 3. Історична наука у другій половині ХХ - на початку ХХІ століття.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Особливості інтелектуальної ситуації. 2. Етапи і напрями розвитку історичних студій. 3. «Нова історична наука».
Тема 4. Французька історіографія.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Історія Великої французької революції. 2. Проблеми новітньої історії.

Тема 5. Історична наука у Великій Британії.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Англійської революції XVII ст. 2. Проблема становлення індустріального суспільства. 3. Історії зовнішньої політики. 4. Історії колоніальної експансії і деколонізації.
Тема 6. Історична наука у ФРН	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема нацизму. 2. Історія НДР та об'єднання Німеччини.
Тема 7. Італійська історіографія.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження Рісорджименто. 2. Історіографія фашизму. 3. Історіографія Руху Опору.
Тема 9. Розвиток польської історіографії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні напрями історичних досліджень 2. Історіографія ПНР. 3. Історіографія Другої світової війни і доля Польщі. 4. Вивчення національної історії XIX ст.
Тема 10. Чеська історіографія	<ol style="list-style-type: none"> 1. На шляху до сучасності. 2. Перебудова історичної науки. 3. Основні напрями досліджень.
Тема 11. Історична наука КНР.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Формування модерної китайської історіографії. 2. Дискусійні проблеми китайської історіографії. 3. Дослідження новітньої історії Китаю.

7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Тема 2. Головні етапи розвитку історичної думки до середини XX ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історії Геродота і Фукидіда. Загальне та особливе. 2. Модель універсальної історії Полібія.

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Парадигма теологічної історії. 4. Гуманістична історіографія. 5. Історіографії Просвітництва. 6. Романтичний канон історіописання. 7. Підхід М. Вебера та його вплив на історичну науку. 8. Підхід К.Лампрехта та «спір про метод».
Тема 3. Історична наука удругійполовиніXX - на початку XXI століття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Постмодерністський виклик та історична думка. 2. Проблема історичного синтезу. 3. Міжнародне співробітництво істориків.
Тема 4. Французька історіографія.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційні засади історичної науки у Франції..
Тема 5. Історична наука у Великій Британії.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційні підстави історичної науки у Британії.
Тема 6. Історична наука у ФРН.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційні підстави історичної науки у ФРН.
Тема 7. Італійська історіографія.	<ol style="list-style-type: none"> 2. Організація історичних досліджень у Італії.
Тема 9. Розвиток польської історіографії	<ol style="list-style-type: none"> 3. Від ідеологічного диктату до свободи наукової творчості в посткомуністичних країнах.
Тема 10. Чеська історіографія	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми середньовічної та ранньомодерної історії Чехії.
Тема 12. Історична наука та історичні знання в Японії.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні риси становлення японської історіографії. 2. Основні напрями історичних досліджень японської історіографії.
Тема 13. Деякі особливості формування історичних знань на Африканському континенті.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зародження та етапи розвитку історичних знань на Африканському континенті. 2. Історіографія країн Африки в другій половині XX ст.

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Види контролю: поточний, періодичний, підсумковий (семестровий).

Методи, які будуть використані для оцінювання результатів навчання:

- Усне опитування;
- письмовий (періодичний контроль (контрольні роботи));
- тестовий контроль;
- перевірка під час семінарських занять;
- контроль виконання завдань самостійної роботи (реферати, есе, презентації, творчі проекти тощо);
- підсумковий (семестровий) – залік.

Періодичний контроль складається з двох контрольних робіт (перший та другий періодичний контроль). Контрольна робота включає тестові завдання та відповіді на два розгорнуті питання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (під час семінарських занять), контролю виконання завдань самостійної роботи (есе, презентації, творчі проекти), періодичного контролю періодична контрольна робота, екзамену. За результатами суми двох періодичних контрольних робіт, оцінки за поточний контроль та екзаменаційної оцінки виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

Загальна система оцінювання курсу здійснюється згідно з Положенням про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького №34/01-05 від 28. 10.2019 р.

Критерії оцінювання поточного контролю на семінарських заняттях (усне, письмове опитування):

«5» – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

«4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

«3» – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

«2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

Критерії оцінювання періодичного контролю

Контрольна робота включає тестові завдання та відповіді на два розгорнуті питання. Максимальна кількість балів – 30.

Десять тестових завдань по 1 балу – 10 балів.

Два розгорнуті питання по 10 балів.

Розгорнуті відповіді на 2 завдання оцінюються за 10-бальною шкалою.

10-9 балів: здобувач дає вичерпну відповідь на поставлене питання і виявляє глибокі ґрунтовні знання з певної теми. Спроможний мислити нестандартно, давати оригінальне тлумачення проблем, здатність самостійно інтерпретувати, узагальнювати, робити висновки на основі конкретного матеріалу.

8-7 балів: здобувач правильно і майже в достатньому обсязі дав відповідь на поставлене питання, що підтверджує його глибокі знання з предмета, показав розуміння теми, але ще не зовсім правильно може використати знання на практиці. Має незначні помилки у викладі матеріалу.

6-5 бали: здобувач недостатньо орієнтується в матеріалі, не завжди може самостійно проаналізувати запропонований матеріал; не дає вичерпної відповіді на контенті питання.

4-3 бали: здобувач допускає суттєві помилки у викладі матеріалу, порушує логіку відповіді, відтворює матеріал на елементарному рівні.

1-2 балів: здобувач не зміг викласти зміст питання, погано орієнтується в матеріалі, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0 балів: відповідь відсутня

Критерії оцінювання підсумкового (семестрового) контролю

Підсумковий контроль з дисципліни «Методика викладання у вищій школі» відбувається у формі екзамену. Екзаменаційний білет включає тестові завдання та відповіді на три розгорнуті питання. Максимальна кількість балів 100.

Тестові завдання 10 тестів по 1 балу. Розгорнуті відповіді на три завдання оцінюються за 30-бальною шкалою.

25-30 балів: здобувач дає вичерпну відповідь на поставлене питання і виявляє глибокі ґрунтовні знання з певної теми. Спроможний мислити нестандартно, давати оригінальне тлумачення проблем, здатність самостійно інтерпретувати, узагальнювати, робити висновки на основі конкретного матеріалу. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

19-24 балів: здобувач правильно і майже в достатньому обсязі дав відповідь на поставлене питання, що підтверджує його глибокі знання з предмета, показав розуміння теми. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації.

13-18 бали: здобувач недостатньо орієнтується в матеріалі, поверхово сприймає його зміст, не завжди може самостійно проаналізувати запропонований матеріал. Не здатен виділяти суттєві ознаки вивченого.

7-12 бали: здобувач допускає суттєві помилки у викладі матеріалу, порушує логіку відповіді, відтворює матеріал на елементарному рівні. Допускає багато суттєвих помилок у викладенні матеріалу.

1-6 балів: здобувач не зміг викласти зміст питання, погано орієнтується в матеріалі. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого.
0 балів: відповідь відсутня.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Габріелян О. А. Філософія історії / О. А. Габріелян, І. І. Кальной, О. П. Цветков. – К.: “Академвидав”, 2010.- 216 с.
2. Драч О. О. Зарубіжна історіографія всесвітньої історії. Навчальний посібник / О. О. Драч. – Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2015.– 164с.
3. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія. Посібник для студентів історичних факультетів університетів. /Леонід Зашкільняк– Львів, ПАІС. - 2007. -312 с.
4. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності/Леонід Зашкільняк— Л.: ЛНУ ім. І.Франка, 1999. - 228 с.
5. Ящук Т.І. Філософія історії: Курс лекцій. / Т.І. Ящук . - К.: Либідь, 2004. - 536 с.

ДОПОМІЖНА

6. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм XV– XVIII ст. : у 3-х т. / Ф. Бродель; пер. з франц. Г. Філіпчук. – Т. 1 : Структура повсякденності: можливе і неможливе. – К. : Основи, 1995. – 540 с.
7. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм XV– XVIII ст. : у 3-х т. / Ф. Бродель ; пер. з франц. Г. Філіпчук. – Т. 2 : Ігри обміну. – К. : Основи, 1997. – 585 с.
8. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм XV– XVIII ст. : у 3-х т. / Ф. Бродель ; пер. з франц. Г. Філіпчук. – Т. 3 : Час світу. – К.: Основи, 1998. – 631 с.
9. Дельєж Р. Нариси з історії антропології. Школи. Автори. Теорії / Р. Дельєж ; пер. з франц. Є. Марічев. – К. : Києво-Могилянська академія, 2008. – 287 с.
10. Еліас Н. Процес цивілізації. Соціогенетичні і психогенетичні дослідження / Н. Еліас ; пер. з нім. О. Логвиненко. – К. : Вид. дім «Альтернативи», 2003. – 672 с.

11. Жиряков О.Ю., Пачев С.І. UsingthealternativehistorymethodinthestudyofWorldWar II / О.Ю. Жиряков, С.І. Пачев // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Історичні науки №4 (342). - 2021.1 - С.16-26.
12. Жиряков О.Ю., Крилова А.М., Шкода Н.А., Полякова Л.І. UsingthemethodofalternativehistoryinBritishhistoriographiesofSecondWorldwar / О.Ю. Жиряков, А.М. Крилова, Н.А. Шкода, Л.І. Полякова // Znanstvenamiseljournal (11). – 2017. - С. 34-37.
13. Нові підходи до історіюписання / за ред. П. Берка ; пер. з англ.; [наук. ред. Т. Цимбал] – К. : Ніка-Центр, 2010. – 367 с.
14. Тойнбі А. Дослідження історії / А.Дж. Тойнбі –К.: Основи,1995.- 610 с.